

Nr 162.

Av herr **Ekman, Carl Gustaf, m. fl.**, *angående skärpta författningsbestämmelser till förhindrande av olaga brännvinstillverkning.*

Sedan några år tillbaka har olaga tillverkning av brännvin fått en allt större omfattning. Såväl i storstäderna som i de avlägsna skogsbygderna har olaga bränning konstaterats.

Anledningarna till att lönbränningen nått den omfattning, som den inom olika delar av landet erhållit, torde få sökas i bl. a. den omständigheten, att samhället i olika avseenden varit så föga rustat att motstå denna olagliga trafik. Under mer än ett års tid fick en ohöljd genom annonser understödd försäljning av destilleringsapparater pågå, innan statsmakterna vid förlidet års riksdag kunde besluta sig för att vidtaga vissa enligt vår mening mindre effektiva åtgärder häremot. Utan att den allmänna opinionen reagerat, har sedan flera år i åtskilliga pressorgan den olagliga sprittrafiken framhållits såsom ett fullt berättigat medel att undkomma »spritnöden». Landets åklagarmyndigheter hava i stor utsträckning låtit sig överraskas av lönbrännartrafiken. Där icke vilja saknats att beivra denna trafik, hava polismyndigheterna, upptagna som de varit av andra med kris-tiden sammanhängande brotts uppdagande, endast ofullständigt kunnat selsätta sig med lönbrännarna. Slutligen hava straffen för den olaga tillverkningen varit så ringa, att de, som ägnat sig åt denna trafik, ansett sig däruti föga hindrade av de böter, som kunnat utdömas.

Upprätthållandet av gällande av 1917 års riksdag beslutade lagstiftning kräver enligt vår mening, att kraftiga åtgärder vidtagas till hejdandet av lönbrännartrafiken. Tveksamhet eller undfallenhet från statsmakternas sida skulle endast tillskynda arbetet för folknykterhetens höjande obotlig skada.

I avseende å de vägar, man bör beträda för att hejda och tillbaktvinga den olaga brännvinstillverkningen, vilja vi framhålla, att dels uppsikten över och beivrandet av lönnbränningen bör skärpas utöver vad som är möjligt med nuvarande åklagarorganisation, dels ock att straffen för olaga tillverkning i brännvinstillverkningsförordningen göras strängare.

I fråga om den skärpta uppsikten över lönnbrännartrafiken vilja vi framhålla följande.

Den omfattning, som denna trafik tagit inom vissa delar av vårt land, har, även där polismyndigheterna velat ingripa, gjort det svårt för dessa myndigheter att effektivt hålla efter lönnbrännarna. Tillräckligt stöd har också mångenstädes saknats från de lokala organ, nykterhetsnämnderna, som enligt 1917 års lagstiftning voro avsedda att tillse och övervaka nykterhetstillståndet i kommunerna. Med hänsyn härtill synes det böra vidtagas sådana anordningar, att dels åklagar- och polismyndigheterna erhålla en tillfällig förstärkning, dels ock nykterhetsnämndernas verksamhet stimuleras genom åstadkommande av ett mera intimt samarbete mellan sagda myndigheter och nämnderna. Den tillfälliga förstärkningen kan tänkas utförd på det sätt, att, sedan ett anslag för ändamålet av riksdagen ställts till Kungl. Maj:ts förfogande, polismyndigheterna på orter, där lönnbränning i större utsträckning förekommer, få sig anvisade medel för anställande av extra åklagare och polismän med särskild uppgift att efterspana förbrytelser mot brännvinstillverkningsförordningen. Åtminstone för vissa län torde jämväl böra anställas inspektörer med uppgift att tillse, dels att lönnbränning beivras, dels ock att nykterhetsnämnderna vederbörligen fullfölja sin verksamhet och att med råd och upplysningar bistå dessa nämnder. Nu berörda anordningar torde väsentligen få karaktären av en försöksorganisation, vilken, där behovet skulle visa sig kräva, bör ändras. Det gäller att snabbt och kraftigt kunna ingripa, så att icke lönnbränningen får fast fot. Av hänsyn härtill synes oss någon speciell utredning i ämnet icke böra påkallas, utan medel ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att utgå redan på innevarande års tilläggsstat. Enär statsverkets fond av rusdrycksmedel under innevarande år erhåller betydande tillskott och ändamålet med ifrågavarande anslag innebär ett ingripande till rusdryckshandterings begränsande, synes oss det ifrågavarande anslaget kunna utgå ur rusdrycksmedelsfonden. I särskild motion komma vi ock att göra hemställa därom.

Beträffande skärpta straff för förbrytelser mot brännvinstillverkningsförordningen tillåta vi oss att framhålla följande.

Enligt gällande bestämmelser är straffet för olaglig brännvinstillverkning lägst 100, högst 2,000 kronor eller fängelse från och med en till och med sex månader. Då det finnes en allmän benägenhet hos våra domstolar att ådöma de lägsta straffsatserna, och med hänsyn tagen till att på grund av penningvärdets fall bötesstraffen fått minskad effektivitet, synes en höjning av straffskalan vara väl motiverad. Därtill kommer att i gällande bestämmelser någon skillnad icke gjorts mellan olika slag av lönnbränning; det synes oss uppenbart, att då en person gjort sig skyldig till bränning i större omfattning eller tillverkat brännvin i avsikt att försälja detsamma straffsatserna böra vara betydligt strängare.

Enligt gällande lagstiftning straffas icke försök till lönnbränning. Dyligt försök måste emellertid anses föreligga, då i jämsning stadd eller fullt utjäst mäsik påträffas. I många fall hava åklagarmyndigheterna stätt maktlösa, då de hos för lönnbränning misstänkta personer allenast påträffat dylig mäsik. Någon rätt att beslagtaga och förstöra mäsik inrymmes icke åt myndigheterna, ehuru väl på vissa håll myndigheterna ändock ansett sig böra hålla ut mäsik, som påträffats.

Vidare torde ansvarsbestämmelserna böra erhålla den vidsträcktare omfattningen att icke endast tillverkning av brännvin medelst destillation av alkoholhaltig mäsik utan även dylig tillverkning utan användande av destillationsapparat bestraffas. Det är nämligen känt, att man genom tillsättande av vissa kemikalier till mäsik kan åstadkomma en rätt så kraftig koncentration; det har jämväl uppgivits, att man genom frysning kan uppnå samma resultat.

Slutligen torde bestämmelsen i 39 § 1 mom. angående husbondes ansvarighet böra erhålla en mot bestämmelsen i 88 § rusdrycksförsäljningsförordningen svarande lydelse.

På grund av vad sålunda anförts få vi härigenom hemställa,

att riksdagen för sin del måtte besluta, att 30 och 39 §§ i förordningen den 11 okt. 1907 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

30 §.

1. Den som tillverkar brännvin utan därtill erhållet behörigt tillstånd eller under tid, då på grund av Kungl. Maj:ts nådiga beslut brännvinstillverkning blivit inställd, gällde den i 12 § stadgade tillverknings-

skatt och böte för olaga tillverkning från och med 400 till och med 5,000 kronor. Beträdes någon andra gången eller oftare med olaglig tillverkning eller bedriver någon dylik tillverkning i större omfattning eller i försäljningssyfte, straffas med fängelse från och med två månader till och med ett år.

2. Den som, utan att äga rätt till brännvinstillverkning, bereder mäsik i syfte att därav tillverka brännvin böte för försök till olaga tillverkning från och med 100 till och med 1,000 kronor och vare mäsiken förbruten.

3. Har olaga tillverkning skett med enkel, omedelbarligen med eld driven redskap — — — (= nuvarande 2 mom.) — — — 800 liter på dygnet.

Har olaga tillverkning skett på annat sätt än ovan sagts, bestämmes skatten efter 500 liters tillverkning för dygn.

I samtliga dessa fall — — — (= nuvarande lydelse) — — — för 90 dygn o. s. v.

4. Då olaga tillverkning skett vare — — — (= nuvarande 3 mom.) — — — förbrutna.

39 §.

1. Brännvinstillverkare, så ock den, som tillverkar eller saluhåller i 31 § 1 mom. avsedd apparat eller apparatdel, ansvarar för förbrytelse mot denna förordning, som begås av hans hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person såsom vore förbrytelsen begången av honom själv, därest icke omständigheterna göra sannolikt, att förbrytelsen skett utan hans vetskap och vilja. Begagnar brännvinstillverkare ombud vid brännvinsrörelsens utövande, ansvare dock ombudet jämte tillverkaren och lika med denne för sådan förbrytelse.

2. Redskap — — — begången.

Stockholm den 22 januari 1920.

Carl Ekman.

August Ljunggren.

Alfred Petré.